

**THE ISSUE OF BANK SECURITY ON OPTIMIZING
THE BUSINESS MODEL WITHIN THE BANK**

**PROBLEMATICA SECURITĂȚII BANCARE ASUPRA OPTIMIZĂRII
MODELULUI DE AFACERI ÎN CADRUL BĂNCII**

Gîrlea Mihail

Doctor în științe economice, conferențiar universitar
Universitatea de Stat a Moldovei
e-mail: mihaigirlea1982@gmail.com

Ștefaniuc Olga

Doctor în științe economice, conferențiar universitar
Universitatea de Stat a Moldovei
e-mail: olga.stefaniuc@mail.ru

Abstract

Since the inception of the financial crisis of 2007-2009, the banking sector in Europe has been undergoing fundamental changes. Following the major fallouts of large banking groups – in particular those with excessively risky business models combined with the trillions incurred in losses and subsequent taxpayer-funded government bailouts to keep the European banking sector afloat – a wave of re-regulation was undertaken to bring back eroded market confidence and to safeguard financial stability. This led to major restructuring and waves of deleveraging with fundamental implications for the future of the European banking sector and financial intermediation.

While the economic crisis has triggered policy responses to stimulate lending to the real economy while assuring the stability of the banking sector that provides breathing space in the short run, deep restructuring of many banking systems will be needed in the medium-term. In this changing context of evolving market structures and regulations, the banks' business models analysis can provide market participants, depositors, creditors, regulators and supervisors with a useful tool to better understand the nature of risk attached to each bank business model and its contribution to systemic risk throughout the economic cycle.

Keywords: bank security, banking sector, systemic risk, financial stability, macroprudential tools, bank business model.

JEL Classification: E58, G01, G21

INTRODUCERE

Secolul al XXI-lea reprezintă o perioadă caracterizată de schimbări continue în domeniul relațiilor internaționale, printre care diversificarea actorilor relațiilor internaționale, modificarea raporturilor dintre aceștia, schimbări la nivel de interese naționale, precum și modificări substanțiale în conjuncturile regionale de securitate, care, în ultimă instanță, contribuie în mod nemijlocit la adoptarea de către actorii internaționali a unui anumit comportament în raport cu ceilalți. Factorii enumerați, precum și o serie de alți factori au contribuit la diversificarea condițiilor de conducere a relațiilor internaționale și de stabilire a raporturilor dintre actori, mai cu seamă în aspecte ce vizează subiecte de securitate. În contextul celor enunțate, merită a fi menționat faptul că, în noile condiții conturate pe arena internațională, atenția cercetătorilor a atras conceptul de securitate economică.

În acest sens, conceptul de securitate a cunoscut noi abordări, de această dată pe mai multe dimensiuni, cu recunoașterea noilor tipuri de amenințări în fața cărora este plasată comunitatea internațională per ansamblu, dar și statele naționale.

Într-o lume globalizată securitatea internațională, dar și cea națională sunt reperate fundamentale prin care se manifestă principalele schimbări atât la nivel global, cât și la nivelul fiecărui stat și, respectiv, al fiecărei persoane. În această formulă, prezența unei economii performante și competitive, stabile din punct de vedere macro-economic și financiar, precum și dinamice, reprezintă un factor important al politicii de securitate. Însăși conceptul de securitate este definit cel mai des ca lipsa amenințărilor, adică se interpretează drept o situație legată de starea fizică fie a unui sistem sau a unei națiuni, sau a unui individ, unde lipsește orice fel de amenințare din partea factorilor exogeni și endogeni. Securitatea este abordată atât ca lipsa totală a unor amenințări, cât și ca păstrarea acestora la un nivel care nu poate influența securitatea propriu-zisă. [1]

Dicționarul explicativ a limbii române dă o interpretare generală, cea mai cunoscută, de altfel, și exactă pentru toată lumea, a definiției securității – „faptul de a fi la adăpost de orice pericol; sentiment de încredere și liniște pe care îl dă cuiva absența oricărui pericol; protecție, apărare”. [1]

Despre securitatea economică se vorbește destul de mult. Dar în urma analizei în domeniu putem observa că nu există o definiție clară a conceptului de securitate economică, cu atât mai puțin una general acceptată. De exemplu, savantul rus Sencheacov B. propune definirea securității economice drept o stare a economiei și a instituțiilor puterii de stat prin care se asigură protecția garantată a intereselor naționale, dezvoltarea social orientată a țării în ansamblu, un potențial suficient de apărare chiar și în condiții nefavorabile de dezvoltare a proceselor interne și externe. Securitatea economică este interpretată ca o stare a sistemului sau o stare în care se află acest sistem. Astfel, securitatea economică a statului este definită ca o stare a economiei naționale care permite asigurarea suveranității și creșterii economice, ridicarea nivelului de trai al populației în condițiile intensificării relațiilor economice internaționale. De asemenea, securitatea economică este identificată cu capacitatea sistemului economic național de a asigura satisfacerea efectivă a nevoilor sociale atât la nivel național, cât și la nivel internațional. Cercetătorul român Pigui T. definește că, securitatea economică ar trebui înțeleasă ca fiind: un factor esențial al securității naționale și anume acela care asigură resursele și echilibrul dinamic al celorlalte componente ale acestui sistem (securitatea națională); una dintre dimensiunile securității naționale, regionale și planetare, deziderat al fiecărui individ, comunitate umană, stat național etc.; obiectiv prioritar al guvernelor, al organizațiilor regionale și internaționale care au ca menire asigurarea și garantarea securității umane globale; stare a economiei naționale văzută ca sursă și fundament al eradicării sărăciei, foametei, inegalităților sociale și economice atât între indivizi, cât și diferite regiuni ale unor țări. Iar savantul român Pop N. cataloghează securitatea economică drept un bun public. În una din prezentările sale, dr. Pop N. menționează că, „pornim la drum de la definiția și obiectul științei economiei – gestionarea resurselor rare – și menirea acestei gestiuni în societate în sensul ei cel mai larg: securitatea economică. Aceasta din urmă este cel mai convenabil exemplu clasic de bun public definit prin non-rivalitate în consum și non-excludere pentru a-l produce. Statul nu poate fi decât arbitrul, toți cetățenii lui având acces la acest bun, toți agenții economici având șansa de a contribui la producerea lui.” [1]

Astfel securitatea economică reprezintă o parte componentă indispensabilă a securității naționale. Astfel, acțiunile autorităților administrației publice centrale vor fi orientate spre crearea unor condiții interne și externe care să asigure independența economiei naționale, o creștere economică durabilă, satisfacerea necesităților statului și ale cetățenilor, combaterea sărăciei, competitivitatea pe piețele externe. În scopul consolidării sistemului financiar-bancar național, autoritățile relevante vor întreprinde, de asemenea, măsuri de sporire a rezistenței sistemului dat față de crizele financiare și economice

externe.

În acest sens, studierea și abordarea conceptului de securitate economică a devenit o prioritate pentru statele naționale, precum și un domeniu de interes sporit pentru comunitatea de cercetători. Republica Moldova nu reprezintă o excepție, mai cu seamă în condițiile în care unul dintre cei doi vecini ai statului se confruntă cu un conflict militar în condiții deosebite și care comportă repercusiuni la nivel regional, dar și internațional.

Studierea și fundamentarea conceptului de securitate economică nu este nici pe departe unul ușor, cu atât mai complicată este studierea fenomenului de securitate a unor state mici, care, aflându-se în fază de tranziție la economia de piață încă nu și-au trasat suficient de clar interesele economice interne și externe. În Republica Moldova, ca și în alte state în tranziție, este bine dezvoltată crima organizată și corupția, organele publice nu sunt suficient de puternice sau sunt implicate direct în fărâdelegile interne, și din această cauză nu inspiră o încredere socială în capacitatea statului de a garanta respectarea "regulilor de joc". Drept urmare, în majoritatea acestor state o parte a activității economice trece în sectorul tenebru sau chiar criminal al sistemului economic. Astfel, conform unui studiu economia neobservată a Republicii Moldova a atins dimensiuni de 30% din volumul economiei formale, aceste sectoare prin existența lor creează dificultăți suplimentare în analiza fenomenului de securitate economică. Aceasta este doar una dintre cauzele care explică de ce barierele în calea înțelegerii importanței securității economice sunt dublu dificile, atunci când obiectul securității este nu pur și simplu un stat mic, ci și un stat slab, deabusolat și dispersat în opinii. Iar în urma ultimelor evenimente atât pe plan mondial cât și național tindem să credem că domeniul prioritar din cadrul sistemului de clasificare a securității naționale este cel economicofinanciar. [1]

Pandemia Covid-19 a indus o criză economică globală profundă. Deși până acum băncile și-au arătat rezistența, parțial datorită reformelor majore de după criza din 2007-2009, criza le va pune sub stres. Mai mult, modelul bancar tradițional era deja contestat înainte de Covid de trei tendințe: *rate ale dobânzii persistente scăzute, reglementări sporite și concurență sporită din partea băncilor shadow și a operatorilor digitali*. Această coloană introduce cel de-al doilea raport din seria Viitorul băncilor de la IESE Business School și CEPR, care oferă o perspectivă asupra modului în care criza actuală și aceste tendințe vor forma viitorul sectorului bancar.

Lumea este martora unei crize economice mari și sincronizate. Previziunile pentru 2020 sugerează o scădere a PIB-ului global de 6%, cu un număr record de țări în creștere la rate negative (OECD 2020). [2] Economiiile avansate vor suferi o scădere mult mai mare a PIB-ului, de o dimensiune nemaivăzută de la Marea Depresiune. Fără îndoială, băncile vor fi supuse stresului, deoarece vor apărea insolvențe pe scară largă în rândul firmelor și ar putea urma un val de falimente în rândul gospodăriilor. În plus, în timp ce băncile au intrat în criză mai bine capitalizate și mai lichide, dimensiunea crizei le va tensiona probabil într-un grad mai mare decât cel prevăzut în multe teste de stres efectuate până acum (Banca Centrală Europeană 2020).[3]

La rândul său și Republica Moldova sa confruntat cu o serie de probleme economice în ultimii ani, inclusiv fuga de capital, deprecierea în unele perioade a monedei naționale. Unul dintre pașii care vizează realizarea, ratele de creștere stabile ale economiei naționale pe termen lung, este elaborarea proiectului strategiei securității naționale a Republicii Moldova.

PREZENTAREA PROBLEMEI ȘI FORMULAREA IPOTEZELOR

Securitatea reprezintă o stare atașată de esența unei bănci, o stare în care cele mai mici pericole ar trebui să poată fi anticipate. Odată cu dezvoltarea sistemului bancar,

securitatea și, implicit, politica de securitate s-a impus categoric în întreg sistemul bancar. În acest articol am încercat să ne expunem pe unele viziuni de îmbunătățire a tratării politicii de securitate a unei instituții bancare, incluzând și etapele necesare în vederea dezvoltării unei politici de securitate.

Problematica modelului de business al băncilor comerciale este una vastă, dat fiind complexitatea activității bancare, precum și contextul economico-financiar actual, definit pentru băncile comerciale din Republica Moldova printre alți factori care au influențat criza economico-financiară mondială actuală, concomitent cu un proces de integrare bancară europeană. Din această perspectivă, sistemele complexe par uneori prea haotice pentru a mai putea recunoaște în ele un tipar, fiind chiar dificil de a construi șabloane universal valabile, de a determina anumiți factori și de a stabili gradul de influență a acestor factori asupra sistemelor.

METODOLOGIA

Metodele de sistematizare și generalizare a conceptelor teoretice din acest domeniu au fost utilizate ca bază metodologică pentru investigarea posibilității de creștere a nivelului de securitate economică a sectorului bancar. Sinteza experienței străine a fost utilizată pentru a identifica cele mai prioritare, eficiente și utilizate pe scară largă metode în procesul de asigurare a securitatea economică a sectorului bancar.

PREMISELE LUCRĂRII

Crizele financiare au efecte negative de mare amploare asupra economiilor naționale din țările unde se produc; mai mult ca atât, datorită interdependențelor crescânde, cauzate de procesul de globalizare, au chiar tendința de a contamina și alte economii, afectând astfel securitatea financiară la nivel global. Din aceste considerente, eforturile autorităților naționale de supraveghere bancară au fost suplimentate într-un mod tot mai pronunțat, în ultimii ani, de acțiuni de îmbunătățire a cadrului de reglementare a activității bancare la nivel internațional.

În cadrul dezvoltării relațiilor de piață și formării structurilor comerciale rolul principal îl dețin băncile comerciale. Anume ele acumulează fluxuri financiare mari și sunt capabile să influențeze activ asupra dezvoltării economiei naționale. Băncile adesea sunt privite ca elita mediului de afaceri. Însă în același timp ele sunt supuse celui mai mare pericol, deoarece acolo unde sunt mulți bani, întotdeauna se vor găsi persoane, care să dorească să „pună mâna pe ele”.

Ar fi greșit de afirmat, că problema securității băncii este „*durerea de cap*” doar a proprietarilor și colaboratorilor ei, ci este și problema clienților. Problemele băncilor ating interesele păturilor largi ale populației și sunt capabile în anumite condiții chiar să influențeze situația din țară.

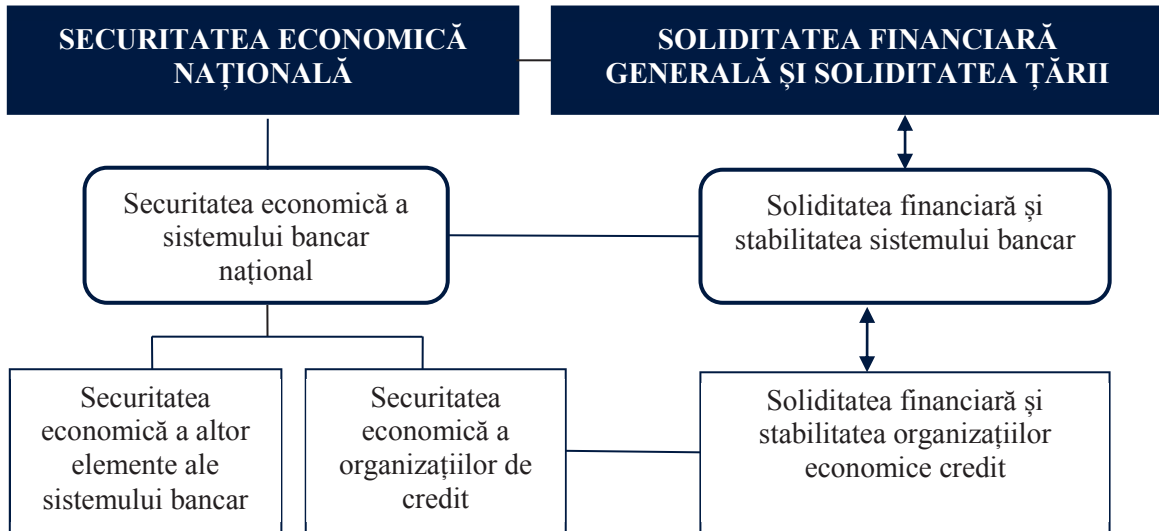
Crimele comise față de bancă și lucrătorii bancari sunt din cele mai periculoase și grele. Și dacă timpurile când atentatele la viața bancherilor din diferite țări nu erau considerate ca ieșite din comun, aceasta încă nu înseamnă lipsa oricărui pericol.

La momentul de față pericolul care amenință băncile este mult mai sofisticat, cu utilizarea celor mai proaspete inovații ale științei și tehnicii. De aceea, trebuie de clarificat care este pericolul pentru bancă și care sunt sursele lui, precum și complexul de măsuri care trebuiesc întreprinse.

După cum cunoaștem, sectorul financiar, inclusiv infrastructura bancară mereu este cointereseată de către infractori cu scopul de a manipula datele cu caracter personal. Securitatea este definită drept protecția împotriva amenințărilor de securitate și este denumită „circumstanță, condiție sau eveniment cu potențialul de a provoca dificultăți economice pentru datele sau resursele de rețea sub formă de distrugere, dezvăluire,

modificare a datelor, refuz de serviciu. În prezent, în legătură cu evoluția tehnologică aspectul securității bancare a manifestat o evoluție continuă. În dependență de nivelul securității banca păstrează următoarele caracteristici reputația și competitivitatea. [4]

În cadrul acestei cercetări putem menționa că asigurarea durabilității fiecărei instituții de credit individuale este legată de stabilitatea sistemului economic național, iar durabilitatea sistemului economic este legată de stabilitatea băncilor din sectorul bancar. Firește, cu cât scara unei instituții de credit este mai mică, cu atât rezultatele activităților sale au un impact mai redus asupra stabilității unui nivel superior. Pe de altă parte, impactul durabilității sistemului economic național asupra activităților instituțiilor de credit la scară mică este mai mare decât cel al băncilor mai mari.

Figura 1. Raportul dintre securitatea economică și sustenabilitatea financiară la diferite niveluri

Sursa: [5]

Un principiu similar al determinării stabilității sistemului bancar al țării a fost descris de J. Keynes, care a descris relația și corelația stabilității instituțiilor financiare cu activitățile sectorului real. Extinzând acest principiu, autorii sugerează includerea în acesta a securității economice a statului.

În același timp, modelele de avertizare timpurie caracteristice sectorului bancar sunt de o importanță capitală. Întrucât băncile comerciale primesc finanțare pe piețele financiare internaționale și sunt orientate spre activitate internațională, de aceea depind în mare măsură de evenimentele internaționale, în timp ce factorii regionali joacă doar un rol secundar.

Cu toate acestea, efectele secundare regionale devin un factor determinant semnificativ al stabilității sistemului bancar, în special pentru băncile regionale mici. Autorii cred că un indicator continuu și promițător al stabilității sectorului bancar poate servi la identificarea indicatorilor macroprudențiali de avertizare timpurie și a efectelor secundare internaționale și regionale. Astfel BNM prin elaborarea Legii privind redresarea și rezoluția băncilor, [6] reglementează prevenirea crizelor bancare și asigură rezoluția ordonată a băncilor în curs de a intra în dificultate, minimizând totodată impactul acestora asupra economiei reale și a finanțelor publice. Această lege transpune standardul internațional în domeniul „Atributele-cheie pentru regimuri eficiente de rezoluție”, aprobat în noiembrie 2011 de Consiliul pentru Stabilitate Financiară, precum și Directiva 2014/59/UE privind redresarea și rezoluția instituțiilor bancare.

Indicatorul ar trebui să includă nu numai principalele instituții importante din punct de vedere sistemic, ci și băncile mici, care sunt deosebit de importante pentru creditarea regională. Indicatorul de stabilitate este destinat să ofere un instrument de analiză macroprudențială pentru supraveghetorii bancari și factorii de decizie politică. [14] Poate fi alcătuit din trei componente: *probabilitatea de nerambursare, spreadul creditului și indicele bursier pentru sectorul bancar*.

Probabilitatea de nerambursare se bazează pe modelul de risc pentru băncile mici; pentru organizațiile financiare mari, se pot utiliza ratingurile de stabilitate financiară ale Moody's Bank.

Este posibil să se formeze o estimare a profilului riscului de control ca referință pentru atribuirea ponderilor componentelor indicatorului. Acest lucru subliniază necesitatea monitorizării indicatorilor macroprudențiali în supravegherea bancară și sprijină autoritățile de reglementare care dezvoltă reglementări cerințe care includ ciclul de afaceri.

O altă posibilitate de îmbunătățire a securității economice a sistemului bancar este utilizarea instrumentelor macroprudențiale care sunt mai flexibile și care pot fi vizate în anumite puncte din sistemul financiar care creează distorsiuni. În special, Banca Națională a Moldovei poate utiliza rapoarte de adecvare a capitalului, rate de pierdere de împrumut și rate de împrumut pentru active pentru a descuraja speculațiile de pe piețele în care se formează un balon potențial.

De asemenea, este posibil să crească nivelul de securitate prin reducerea riscului sistemic prin îmbunătățirea sistemelor de decontare a plăților și prin crearea de stimulente pentru anumite tranzacții cu instrumente derivate care pot fi rezolvate.

O altă modalitate este de a dezvolta proceduri menite să mențină stabilitatea instituțiilor importante din **punct de vedere sistemic**. În conformitate cu art.63 alin. (7) din Legea privind activitatea băncilor nr.202 din 06.10.2017, Banca Națională Moldovei (BNM), în calitate de autoritate competentă, identifică băncile care sunt societăți de importanță sistemică (în continuare O-SII). Ulterior, băncile identificate vor face obiectul cerinței de menținere a amortizorului de capital aferent O-SII.[7] În elaborarea metodologiei de identificare a societăților de tip O-SII din Republica Moldova, BNM s-a condus de prevederile Ghidului Autorității Bancare Europene privind criteriile de stabilire a condițiilor de aplicare a art.131 alineatul (3) din Directiva 2013/36/EU (CRD IV) în ceea ce privește evaluarea altor instituții de importanță sistemică.[10]

Ar fi posibil să se utilizeze proceduri de autorizare similare cu cele ale Corporației Federale de Asigurare a Depozitelor, astfel încât instituțiile importante din punct de vedere sistemic să nu poată deveni prea mari pentru a fi în situație de criză. [8] Creșterea nivelului de securitate economică a sistemului bancar este posibilă prin dezvoltarea procedurilor de intervenție pentru a evita denaturări semnificative ale cursului de schimb real, a cărui modificare poate fi prea costisitoare și poate afecta stabilitatea sistemului financiar.

Scopul principal al băncii centrale în contextul instabilității geopolitice este descurajarea daunelor și limitarea impactului asupra economiei reale. Primul imperativ este să asigurăm liniștea pe piețele financiare. Panica pieței creează echivalentul unui atac financiar, întrerupând fluxul de împrumuturi. Acest lucru crește daunele din sistemul bancar și este unul dintre principalele canale de transmisie prin care criza afectează economia reală. Prin urmare, este necesar să se reducă incertitudinea, să se asigure buna funcționare a piețelor de credit pe termen scurt și să se prevină prăbușirea instituțiilor de credit din cauza constrângerilor de lichiditate.

O altă măsură neconvențională este intervenția directă pe piețele financiare: achiziționarea directă de instrumente financiare pentru a influența curba randamentului sau

pentru a stimula o piață de credit importantă din punct de vedere sistemic. Dacă este necesar, flexibilitatea poate fi utilizată ca instrument suplimentar. Este posibil să se reducă cerințele de garanție și să se ofere o gamă mai largă de instrumente: să se organizeze swapuri inter-valutare cu băncile centrale străine pentru a furniza lichidități, exprimate în valută străină.

Un punct important este *lichidarea datoriilor la împrumuturi*. Împrumuturile restante sunt o povară pentru bilanțurile băncilor și înrăutățesc profitabilitatea băncilor, provocând pierderi de venituri. De asemenea, acestea blochează o parte din capitalul băncilor, reducând astfel capacitatea băncilor de a acorda noi împrumuturi. Asigurarea securității economice a sistemului bancar necesită progrese în curățarea bilanțurilor băncilor și restabilirea unor buffere de capital suficiente. Este necesar să se realizeze o restructurare reală a împrumutului sau răscumpărarea activelor neutilizate, care ar trebui să fie susținute de cadrul legal actual pentru a asigura povara datoriei și răscumpărarea activelor.

Multe țări lucrează pentru a îmbunătăți cadrul insolvenței și funcționarea sistemului judiciar pentru a asigura o restructurare mai rapidă a datoriilor. De exemplu, Grecia a introdus licitații electronice pentru a vinde garanții. O altă modalitate este deciziile de restructurare extrajudiciară, bazate pe cooperarea voluntară a băncilor și a debitorilor. Dacă restructurarea împrumuturilor eșuează, băncile ar putea lua în considerare eliminarea activelor depreciate. Împrumuturile restante pot fi tranzacționate pe piețe secundare specializate, eventual ca produse securitizate.

Pentru a face față moștenirii împrumuturilor cu probleme, unele țări au înființat companii de administrare a activelor (AMC), cunoscute și sub numele de „bănci rele”, astfel încât băncile să le poată transfera portofolii de datorii neperformante. Sprijinul pentru vânzarea unor astfel de datorii poate fi organizat și de sectorul bancar însuși (prin garanții guvernamentale, de exemplu, utilizând schema Atlante din Italia). Rolul autorităților naționale de supraveghere și al autorităților de reglementare este fundamental atunci când vine vorba de soluționarea problemei.

Astfel de organisme verifică în mod regulat calitatea activelor bancare, controlează rambursarea datoriilor și impun rezerve adecvate pentru pierderi la împrumuturi și tampon de capital.

În plus, pare oportun să se dezvolte surse alternative de finanțare pentru companii. Pentru a îmbunătăți accesul la finanțare prin surse nebancare, ar trebui întreprinse diverse acțiuni pentru dezvoltarea piețelor de capital: piețele de valori și obligațiunile, fondurile de capital privat și de capital de risc și abordările moderne ale securitizării. De asemenea, este important să se implementeze măsuri specifice pentru a sprijini dezvoltarea piețelor regionale de capital.

Securitatea bancară presupune sistemul de protecție a informațiilor bancare și a mijloacelor financiare aflate în gestiunea băncii.

Existența unui sistem de securitate sănătos în bancă este cauzat de următoarele:

- ✓ majoritatea resurselor financiare ale băncii sunt împrumutate, păstrarea integrității lor presupune păstrarea stabilității băncii;
- ✓ un sistem de securitate slab favorizează fraudele bancare, informația despre fraude comise în cadrul băncii va submina autoritatea băncii pe piață precum și în fața clienților săi;
- ✓ existența unui sistem de securitate condiționează posibilitatea băncii de a majora și diversifica serviciile. Un sistem de securitate slab în schimb generează cheltuieli suplimentare pentru bancă pentru finanțarea fraudei sau îmbunătățirea sistemului de securitate existent.

ROLUL ȘI IMPORTANȚA MODELULUI DE BUSINESS ÎN ACTIVITATEA BANCARĂ

Analiza sistemelor bancare naționale din țările dezvoltate evidențiază că acestea sunt foarte diferite, fiind constituite dintr-o mare varietate de instituții, cu precădere în cadrul spațial financiar european. În acest context, s-a formulat întrebarea dacă procesul de globalizare financiară, care se traduce prin emergența progresivă a unei industrii bancare mondiale, nu va favoriza o tendință de uniformizare a sistemelor bancare, pe baza unui model dominat de bancă. [9].

Pentru instituțiile financiare și bănci, *instrumentele de securitate* sunt o parte esențială a activității lor, nu numai în ceea ce privește păstrarea în siguranță a conturilor clienților lor, ci și în ceea ce privește conformitatea internă. Aceste organizații au responsabilitatea de a proteja atât banii, cât și informațiile clienților lor. În consecință, este vital să aibă instrumentele și tehnologia la locul lor pentru a proteja aceste active critice.

Pe măsură ce tehnologia continuă să se dezvolte în ritm, în 2020 vom vedea că mai multe bănci încep să adopte *inteligenta artificială (AI)* asociată cu *machine learning (ML – învățarea automată)* pentru a oferi clienților lor caracteristici de securitate îmbunătățite. În plus, pe măsură ce concepțiile greșite și miturile despre *securitatea cloud* sunt disipate, adoptarea tehnologiei cloud va crește, de asemenea. Acum, în 2020, ce va însemna adoptarea sporită a acestor tehnologii în rândul instituțiilor financiare pentru securitate în industria bancară în anul următor?

Prin utilizarea sporită a *inteligentei artificiale (AI)* și a învățării automate (*ML – machine learning*) în următorii ani, băncile vor putea ajuta clienții să își păstreze conturile mai sigure prin detectarea oricăror anomalii și activități frauduloase mult mai rapide decât s-a putut anterior. Frumusețea utilizării AI și ML în acest mod constă în capacitatea lor de a înțelege ceea ce este „normal” pentru fiecare cont sau card prin recunoașterea tiparelor bazate pe tranzacții și comportamente anterioare.

De exemplu, dacă 99% din tranzacțiile pentru un cont au loc de luni până vineri, o tranzacție care are loc în weekend va fi văzută ca fiind anormală și marcată ca atare. Odată cu accelerarea AI a detectării oricăror abateri de la tiparele normale, băncile vor putea răspunde mai rapid atunci când își vor informa clienții dacă conturile lor par să fi avut o activitate neobișnuită. Întrucât întreprinderile pierd în prezent o medie de 7% din cheltuielile lor anuale din cauza fraudelor și în 2017, înregistrând un record de 16,7 milioane de victime ale fraudelor de identitate, utilizarea AI și ML ar trebui să vadă această cifră redusă. [11]

Desigur, tranzacțiile anormale nu sunt întotdeauna fraude. Adesea, sunt doar ieșite din comun, necesitând mai multe investigații, iar semnalizarea acestora către afaceri ar permite acest lucru. Aceste noi tehnologii vor asigura întreprinderilor posibilitatea de a face față discrepanțelor din conturile lor imediat, mai degrabă decât să afle despre ele luni în jos, când este mai greu să obțineți o imagine clară a evenimentelor în momentul în care a avut loc tranzacția.

Deși este puțin probabil să se întâmple în 2020, în viitor, putem ajunge la un punct în care detectarea fraudelor se poate face în timp real, pentru a opri tranzacțiile frauduloase pe urmele lor. În aceste cazuri, am putut vedea contul blocat sau blocarea cardului pentru a împiedica finalizarea tranzacției.

AI și ML vor fi, de asemenea, esențiale pentru *securitatea cibernetică* și menținerea conformității cu reglementările, ambele fiind subiecte fierbinți pentru sectorul serviciilor financiare și vor continua să se deplaseze în 2020 și nu numai. Vom vedea că mai multe bănci folosesc ML pentru a codifica platformele pentru a identifica tiparele utilizatorilor și

a detecta comportamentul anomal al rețelei, care devine din ce în ce mai esențial, deoarece atacurile cibernetice sunt adesea deghizate cu date sau cod discret. [11]

În mod istoric, *adoptarea cloud-ului* a fost lentă în rândul instituțiilor financiare, în parte din cauza concepțiilor greșite despre securitate. Cu toate acestea, băncile încep să-și dea seama că *serviciile de cloud computing* nu prezintă un risc de securitate mai mare decât tehnologia actuală, deoarece furnizorii de cloud public au investit timp, bani și eforturi pentru a îndeplini standardele de securitate.

În cele din urmă, *furnizorii de cloud* au servicii de securitate comodizate, deci în loc de băncile care au nevoie să-și construiască propriile capacități de criptare, de exemplu, experți din industrie, cum ar fi *AWS cloud*, le-au făcut posibilă implementarea serviciilor de securitate printr-un clic dintr-un buton direct din cutie. Acest lucru oferă băncilor o modalitate mult mai rapidă și mai ușoară de a fi sigure decât implementarea sau adaptarea caracteristicilor de securitate în propriile medii. Acest lucru va ajuta băncile să se asigure că stochează informațiile despre clienți într-un mod sigur și conform, respectând reglementările bancare pe scară mai largă. [11]

Biometria a fost utilizată pentru a face accesul la conturi și a face plățile mai sigure de câțiva ani, dar numai pentru cei cu anumite dispozitive și cu anumite bănci. Cu toate acestea, se anticipează că până la finele anului 2020, aproape toate dispozitivele inteligente, inclusiv telefoanele mobile, tabletele și dispozitivele portabile, vor avea o anumită formă de activare a securității biometrice, astfel încât această funcționalitate va deveni în curând mai disponibilă pe scară largă. În consecință, mai mulți oameni vor putea efectua plăți prin amprente digitale și recunoașterea facială și, până în 2023, se estimează că vor fi peste 2,6 miliarde de utilizatori de plăți biometrice.

Deși autentificarea biometrică în prezent tinde să fie disponibilă doar consumatorilor, 2020 ar putea fi anul în care clienții corporativi au acces la aceeași funcționalitate. Pe măsură ce funcționalitatea biometrică se extinde în arena cardului corporativ, procesul de plăți comerciale nu numai că va deveni mai sigur, ci și mai ușor. De asemenea, am putea vedea portofele mobile care se amintesc de atributele personale ale individului pentru a efectua plăți sigure pe aceste carduri, fie că sunt autentificate prin amprentă digitală sau prin recunoaștere facială.

Deși amenințările privind securitatea cibernetică, cum ar fi malware-ul (*softwturi de eliminare și protecție împotriva fraudelor*) și riscul de fraudă, nu vor dispărea niciodată, în 2020, vom vedea băncile adoptând măsuri noi și mai sofisticate pentru a preveni aceste cazuri și a îmbunătăți securitatea în sectorul financiar. Cheia acestui lucru va fi adoptarea sporită a tehnologiilor inteligenței artificiale (AI) și a învățării automate (ML), care vor ajuta băncile să detecteze mai repede anomaliile și, poate, într-o zi, să le oprească să se producă cu totul. Eficiența acestor tehnologii este deja realizată de băncile corporative, utilizarea de către Visa a AI a redus ratele globale de fraudă la mai puțin de 0,1%. Pe măsură ce mai multe bănci recunosc impactul semnificativ pe care AI și ML îl pot avea nu numai asupra securității, ci și asupra organizațiilor lor în următorii ani de dezvoltare a acestui domeniu, este probabil să vedem mai multe companii care apelează la fintechs pentru sprijin. Pe o piață atât de competitivă, acesta va fi un pas vital pentru a învăța cum să folosim cel mai bine aceste tehnologii pentru a îmbunătăți securitatea și a menține conformitatea pentru a păstra clienții și a atrage noi. Aceste tehnologii vor oferi, de asemenea, băncilor avantajul de a deveni mai agile și mai inovatoare, ajutându-le astfel să-și păstreze clienții existenți și să atragă alții noi. [11]

În zilele noastre, există multe noutăți pentru instituțiile financiare – și clienții lor – de luat în considerare. Dar într-un moment în care încrederea consumatorilor în activități

bancare se află într-un moment critic, atât de multe dintre aceste influențe menționate anterior se află în afara controlului direct al unui lider bancar / de securitate.

Totodată este de menționat faptul că încă de la finele anului 2017, băncile din Republica Moldova sunt obligate să implementeze, la cererea societății SWIFT, Programul de Securitate a clienților (Customer Security Programme - CSP) care vizează îmbunătățirea partajării informațiilor în întreaga comunicare bancară. Măsura a fost luată de SWIFT, ca urmare a creșterii "numărului amenințărilor și atacurilor cibernetice la nivel mondial", notează, cu referire la Banca Națională a Moldovei (BNM) [12].

În special e vorba o serie de tentative, dar și fraude de la o serie de bănci din lume, inclusiv și de la bănci centrale. Cel mai celebru caz a fost în 2016, când hackerii au reușit să scoată din Banca Centrală din Bangladesh 81 milioane dolari, urma cărora se pierde în cazinourile din Filipine.

Cercetătorii susțin că viramentele frauduloase au trecut printr-o piratare informatică sofisticată a rețelei bancare SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) care leagă între ele miile de bănci din întreaga lume.

Și în cazul furtului miliardului, cele trei bănci implicate au creat datorii false față de terțe părți. Astfel în noiembrie 2014, reprezentanții acestor trei bănci au trimis la SWIFT mesaje false cu privire la punerea în aplicare a anumitor operațiuni, inducând în eroare organele de supraveghere, inclusiv Banca Națională.

În consecință în anul 2017 societatea SWIFT a lansat Programul de Securitate a clienților (Customer Security Programme – CSP) care vizează îmbunătățirea partajării informațiilor în întreaga comunitate SWIFT, îmbunătățirea instrumentelor SWIFT pentru clienți și asigurarea unui cadru de control al securității clienților. Băncile din Republica Moldova urmau să implementeze acest program conform cerințelor stabilite de către societatea SWIFT.

Prima etapă – efectuarea unei autoevaluări până la finele anului 2017 și identificarea nivelului de conformare la cerințele de securitate SWIFT – a fost finalizată cu succes. Constatarea a fost făcută în cadrul comunicării dintre băncile licențiate și Banca Națională a Moldovei, dar și într-o scrisoare parvenită de la SWIFT", se arată într-un răspuns pentru Mold-Street a autorității bancare.

Cu toate acestea, va trebui în continuare efectuată o activitate semnificativă care să conducă la îmbunătățiri suplimentare în materie de securitate și la creșterea transparenței în cadrul comunității financiare.

Unele bănci din Republica Moldova sunt extrem de inovative la acest capitol și au avansat mult în acest sens. De exemplu Moldindconbank a ales soluția FMA de la compania Allevo pentru oglindirea tranzacțiilor SWIFT între platformele de producție și de backup, asigurând integritatea și consistența datelor, precum și continuitatea operațională.

„Am ales soluția FMA pentru a fi pregătiți să facem față cu brio posibilelor evenimente neplanificate. Grație acestei soluții vom ști exact care sunt pașii care trebuie parcurși și cât timp este necesar pentru ca activitățile noastre să revină la normal, fără impact asupra datelor”, spune Mihai Ursu, Director al Departamentului Tehnologii Informaționale din cadrul Moldindconbank.

Or, gestionarea riscurilor și asigurarea continuității operaționale 24/7 în orice condiții sunt două aspecte extrem de importante pentru toate băncile. [13]

De notat că Banca Națională a Moldovei are conexiune directă cu centrul global de procesare SWIFT amplasat în Olanda și nu apelează la serviciile companiilor de intermediere pentru primirea/transmiterea mesajelor SWIFT. Și băncile comerciale din Republica Moldova, de asemenea, au o conexiune directă, cu excepția uneia mici, care se

conectează la sistemul SWIFT prin SWIFT Service Bureau al companiei ProFIX din Ucraina. [13]

CONCLUZII

Rezumând cele menționate mai sus, putem concluziona că sistemele bancare sunt elemente importante al securității economice, permițând formularea și implementarea politicilor monetare și de supraveghere, promovarea creării unui mediu economic și financiar solid și exercitarea responsabilității funcționale, pentru asigurarea unui sistem financiar fiabil și stabil.

Securitatea se bazează, înainte de toate, pe o stabilitatea economică, dar și pe o stabilitate politică. Astfel, putem afirma că un sistem viabil de securitate va putea fi clădit doar dacă sunt consolidate aceste două componente. Certitudinea, încrederea și liniștea își au originea nu doar în absența pericolelor, ci chiar în ținerea acestora sub control.

În ultima perioadă, sectorul bancar operează într-un mediu caracterizat de instabilitate și incertitudine, iar pierderile pot genera tulburări severe activităților bancare. Reputația și stabilitatea instituțiilor bancare depind de capacitatea acestora de a face față tulburărilor și provocărilor, fie că sunt de natură infrațională (spălarea banilor, finanțare a terorismului, corupție sau fraudă), fie că este vorba de impactul globalizării sau a crizelor economice. De aici, putem afirma importanța studierii securității bancare și a fenomenelor care o poate impacta, într-un fel sau altul.

De asemenea, în acest studio am reflectat și câteva cazuri intens mediatizate și discutate de securitatea sistemelor informatice. Securitatea sistemelor informatice, tratează problema securității în instituțiile bancare. Securitatea reprezintă o stare atașată de esența unei bănci, o stare în care cele mai mici pericole ar trebui să poată fi anticipate. Odată cu dezvoltarea sistemului bancar, securitatea și, implicit, politica de securitate s-a impus categoric în întreg sistemul bancar. De asemenea, am încercat să subliniez importanța înlăturării factorilor sau a proceselor ce pot avea un impact negativ asupra serviciilor oferite, a imaginii instituției, a politicilor, a dezvoltării administrative și organizaționale.

În încheiere putem menționa că securitatea bancară este un domeniu complex format din mai multe ramuri și activități. Datorită evoluțiilor din domeniul tehnologiei, instituțiile bancare au devenit mult mai vulnerabile. Fie că este vorba de un angajat bancar, fie că este vorba de un client, securitatea bancară sau a operațiunilor, precum și confidențialitatea datelor sunt prioritare.

BIBLIOGRAFIE

1. Perciun R. *Managementul stabilității financiare sistemice în contextul asigurării securității economice a Republicii Moldova*. Teza de doctor habilitat în științe economice. CZU: 336.1, Chișinău, 2017.
2. Raport iese business school și cepr pentru lumea post-covid: este necesară o restructurare profundă a multor sisteme bancare, pe termen mediu"[Online] Published: 22 iunie 2020, Available at: <https://www.bursa.ro/raport-iese-business-school-si-cepr-pentru-lumea-post-covid-este-necesara-o-restructurare-profunda-a-multor-sisteme-bancare-pe-termen-mediu-25568936> [Accesat 10.11.2020]
3. Provocări de supraveghere ale pandemiei și nu numai [Online] Published: 3 noiembrie 2020, Available at: <https://www.bankingsupervision.europa.eu/banking/tasks/stresstests/html/index.ro.html> [Accesat 10.11.2020]
4. Shadi A. *Online Banking Security Measures and Data Protection*, Jordan University of Science and Technology, 2017, 312 p. [Online] Published: 17 oct 2017, Available at:

-
- <https://ru.scribd.com/document/361814047/Online-Banking-Security-Measures-and-Data-Protection>
[Accesat 10.11.2020]
5. Dremov D., Penkin A. Possibilities of increasing the economic security level of the Russian banking system in conditions of geopolitical instability Aumento el nivel de seguridad económica del sistema bancario ruso en condiciones de inestabilidad geopolítica. [Online] Published: 30 mai 2018, Available at: <https://www.revistaespacios.com/a18v39n36/a18v39n36p20.pdf> [Accesat 10.11.2020]
  6. Legea privind redresarea și rezoluția băncilor nr. 232 din 03.10.2016
  7. Metodologia de identificare a societăților de importanță sistemică (societățile de tip O-SII) din Republica Moldova, aprobată prin HCE al BNM nr. 192 din 31.07.2018
  8. Corporația Federală pentru Asigurarea Depozitelor (FDIC) Available at: <https://www.fdic.gov/> [Accesat 10.11.2020]
  9. Gîrlea M., Modelul de business bancar: tendințe actuale USM. Revista științifică „Studia Universitatis Moldaviae”, 2017, nr.2(102) Seria “științe exacte și economice” ISSN 1857-2073 ISSN online 2345-1033 p.102-107
  10. Ghidul privind procedurile și metodologiile comune pentru procesul de supraveghere și evaluare (SREP), elaborat și aprobat de Autoritatea Bancară Europeană (EBA/GL/2014/13 din 19.12.2014), [Online] Available at: https://www.bankingsupervision.europa.eu/banking/srep/srep_2019/html/methodology.en.html#toc28 [Accesat 07.11.2020]
  11. Gareth J., Banking security in 2020: what to expect. [Online] Published: 30 january 2020, Available at: <https://www.techradar.com/news/banking-security-in-2020-what-to-expect> [Accesat 10.11.2020]
  12. Regulament privind cerințe minime pentru Sistemele Informaționale și de Comunicare ale băncilor, aprobat prin HCE al BNM nr.47 din 14 martie 2018
  13. Băncile din Republica Moldova, obligate să implementeze noi măsuri de Securitate. [Online] Published: 9 aprilie 2018, Available at: <https://radiochisinau.md/bancile-din-republica-moldova-obligate-sa-implementeze-noi-masuri-de-securitate---65863.html> [Accesat 10.11.2020]
  14. Metodologia de supraveghere și evaluare a activității băncilor, aprobată de către Banca Națională a Moldovei prin hotărârea nr. 63 din 28 februarie 2019.
  15. Postolache, Victoria. Securitatea economică a sectorului bancar în condițiile contemporane / Victoria Postolache, Andrei Curac // Asigurarea viabilității economico-manageriale pentru dezvoltarea durabilă a economiei regionale în condițiile integrării în Uniunea Europeană: Materialele Conf. șt. intern., Bălți, 16-17 septembrie, 2016. – Iași : Editura Pim, 2017. – P. 383-388. – ISBN 978-606-13-3642-5.
  16. Gîrlea Mihail Securitatea financiară a sistemului bancar prin intermediul implementării acordului Basel III / Financial security of the banking system through the implementation of Basel III agreement. În: Studia Universitatis Moldaviae, seria Științe exacte și economie nr. 2 (62), Chișinău, CEP USM, 2013, ISSN 1857-2073, ISSN ONLINE 2345-1033, p. 84-88.
  17. Clichici, D. promovarea securității financiare a sistemului bancar prin intermediul implementării acordului basel ii/ promoting financial security of the banking system through the implementation of basel ii argument. în: revista științifico-didactică economică, an.XIX, nr.3(77), septembrie 2011, Chișinău, p.77-84. ISSN 1810-9136